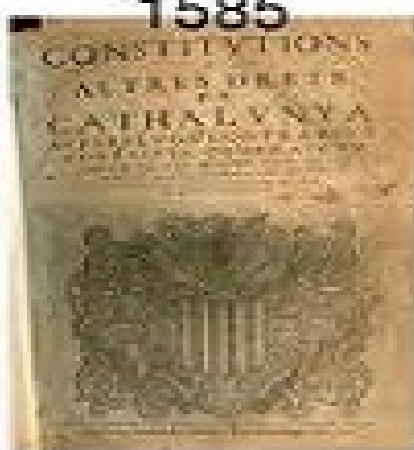

Catalan Constitutions [1283—1714]

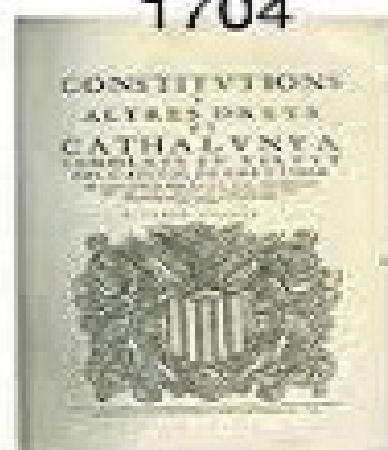
1413

1585

1704

El mètode lul·lià aplicat a la història

Autor: Joan Cassola i Coenders

Data de publicació: 09-05-2017

En Joan Cassola ressegueix per mitjà de la filosofia lul·liana l'enfrontament entre Catalunya i l'Estat Espanyol. “El comportament de l'Estat Espanyol és una constant històrica”.

Fer deduccions sobre el nostre passat a partir del present i a la inversa és una de les coses que els fonaments del treball històric de l'INH ens permeten. Aquests fonaments ja hi són. Es troben en el mateix naixement del pensament català. És la filosofia de Ramon Llull. El mètode lògic lul·lià fa un viatge d'anada del concret a l'universal i un altre de tornada al concret. Aplicat aquest viatge a la història, hi ha l'inconvenient que només en sabem el present. Ens falla l'element de partida del viatge. Com podem saber si una referència del passat, com pot ser un document, és certa? Per mi, és clar que, si el mateix protagonista, que per dir-ho en paraules actuals és l'Estat Espanyol, actua amb la mateixa ideologia, motivacions i instruments durant segles, aleshores tenim els elements per saber-ho. I, per tant, els elements per poder fer el viatge sencer. Ho intento mostrar amb aquest il·lustratiu exemple:

Som en els últims anys del regnat de Felip I de Catalunya (Felipe II de España). La Generalitat o Diputació es defensa. La defensa aferrissada per part de la gran majoria de la Junta de Braços de la seva llibertat ?que en el fons era la de les Constitucions del Dret Català, autèntiques joies de la jurisprudència secular dels regnes confederats i en l'actualitat en estat somort des del 1714, i que estaven amenaçades pels intents d'intervenció a tots nivells de la monarquia durant la segona meitat del segle XVI? féu de la Diputació un perillós bastió que calia atacar. La política de defensa de la Diputació, recolzada en la recuperació econòmica i cultural del país a finals del segle, posaria els inicis dels motius de la revolució gestada durant la dècada 1630 i que culminaria al 1640.

En vista de la situació a Catalunya, al 1591 el Consell d'Aragó es plantejava seriosament de prendre les següents mesures (*):

"la una es procediendo civilmente, y sería ordenando al abogado patrimonial que, compareciendo en la Real Audiencia Civil de Cataluña, suplicase la revocación de la declaración que los de la diziochena ouviesen hecho (...) y, hecha la declaración en Consejo, no se parase en ello solo, sino que en ejecución della se mandase con todo efecto revocar y cancelar de sus registros lo que huviessen declarado (...) La otra forma es procediendo criminalmente en el Consejo Criminal quando las declaraciones hechas por dichas diziochenas fuesen usurpativas de la Real jurisdicción y esto sería formándoles procesos de regalía, prendiendo las personas de los delinquentes y condenándoles en las penas que conforme a justicia ouviesen de ser condenados".

La Junta de Braços, que com sabem eren reunions de Corts convocades per la Diputació o Generalitat per qualsevol conflicte o urgència, podia crear tant comissions puntuals d'assessorament, com també comissions permanents de control, el redreç, les quals, segons el nombre d'integrants, s'anomenaven vuitenes, divuitenes o trentasisenes. Aquestes comissions foren un front permanent davant l'actuació dels ministres reials a Catalunya.

Mesures com aquestes que no es pogueren dur en aquell moment a terme ?algunes sí, després de la Guerra de Separació? són l'evidència d'una actuació secular que podem observar i patir aquí i ara.

I encara un altre exemple. Aquest, al Regne de València, setanta anys abans, en plena actuació i propòsit del Sant Ofici de desballestar i destruir l'entramat social i econòmic del puixant i bigarrat país valencià en temps de la cèlebre Germana de Foix (**):

"En este marco hay que situar el pleito que sostienen los inquisidores con los diputados de la generalidad porque éstos pretenden que la Inquisición pague el derecho de Generalidad. Las fricciones empiezan en enero de 1525. El 7 de este mismo mes, los diputados de la Generalidad escriben al rey denunciándole que la Inquisición no paga el impuesto y además que "moltes vegades trameten algunes càrregues de robes fora del present regne, e per que no nols reconeguen donen als traginers o als qui trameten ab les robes, patents del Sant Offici, manant a les guardes dels camins que nosaltres tenim per guardar que frauds no sien fets, que no gosen ni presumexquen reconexer les càrregues que trameten". Es decir, que los inquisidores practicaban un lucrativo contrabando de mercancías" [amb els béns decomissats als condemnats pel tribunal inquisidor, és clar]... "Las supuestas buenas intenciones quedaron en suspenso, porque en el mismo mes de febrero los delegados de los diputados de la Generalidad fueron presos por mandato del Inquisidor general".

Els diputats valencians, llavors, escriuen explicant aquests fets, a l'arquebisbe de Toledo, als diputats de la Generalitat catalana i als consellers d'Aragó residents a la cort. I els consellers catalans portaren fins al rei aquests greuges i expressaren als jurats valencians la seva solidaritat. El rei optà per no definir-se de moment, però en les següents Corts del 1528 limità la jurisdicció dels diputats de la Generalitat catalana.

Aquesta és una altra evidència d'una actuació secular: la de la corona amb els tribunals, la mateixa que podem observar i patir aquí i ara. Tal tipologia de comportament de l'Estat Espanyol és una constant històrica. I això per als historiadors no té preu, perquè proporciona una pauta de demostració per aplicar a les formulacions.

NOTES:

* ACA CA (Arxiu Reial), Corts, llig. 1350, doc. 23. J.LL. PALOS. Catalunya a l'imperi dels Àustria,

** ARV (Arxiu Regne València), Generalitat 1950, f. 19-103. R. GARCÍA CÁRCEL, Orígenes de la Inquisición española, el tribunal de Valencia 1478-1530.

Joan Cassola

7 de maig del 2017